

Сутність і зміст контррозвідального забезпечення Сил ТрО ЗСУ: аспекти теорії та практики

Піцун Ігор Дмитрович¹

Опубліковано	Секція	УДК
27.01.2023	Право	355.401

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8369123>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Потреба у широкому впровадженні військових частин територіальної оборони виникла внаслідок агресивних дій російської федерації проти України. Перша спроба мобілізації підкреслила, що навіть після поповнення оснащення та особового складу регулярних військових частин Збройних Сил України, їхніх ресурсів було недостатньо для адекватної реакції на зростаючі загрози на Сході та Півдні України. Дане дослідження було спрямоване на висвітлення та узагальнення теоретичних і практичних аспектів контррозвідального забезпечення Сил територіальної оборони України, що допомогло розширити розуміння цієї важливої складової національної безпеки країни. Метою статті було проведення аналізу поняття контррозвідального забезпечення, як важливого елемента безпеки України у період воєнного стану у контексті діяльності Сил територіальної оборони України. Було визначено, що контррозвідальне забезпечення представляє собою комплекс заходів з контррозвідальної діяльності, який включає різноманітні контррозвідальні, пошукові, режимні, адміністративно-правові та інформаційно-аналітичні заходи. Планування територіальної оборони є однією з важливих складових ефективного контррозвідального забезпечення. Контррозвідальне забезпечення є важливим елементом військової діяльності, спрямованим на захист військових об'єктів та інформації від розвідки противника. Його сутність полягає у виявленні, припиненні та протидії діяльності розвідувальних та шпигунських груп ворога, а також в управлінні інформаційною безпекою. У статті було висвітлено роль спеціальної підготовки та обладнання для успішної реалізації завдань контррозвідання Силами територіальної оборони. Було встановлено, що головним способом реалізації контррозвідального захисту Силами територіальної оборони Збройних Сил України є проведення оперативно-розшукових заходів, перелік яких визначений відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Контррозвідальний захист та оперативно-розшукові заходи в межах цієї системи здійснюються з метою забезпечення захисту життя, здоров'я, прав і свобод громадян, а також державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України від злочинних посягань.

Ключові слова: контррозвідка, територіальна оборона, безпека, військові операції, завдання та функції.

¹ Національна академія Служби безпеки України Навчально-науковий інститут державної безпеки, 03066, Україна, м. Київ, вул. Максимовича, 22, <https://orcid.org/0000-0003-4400-5463>

The essence and content of counterintelligence support of the Armed Forces of the Armed Forces of Ukraine: aspects of theory and practice

Annotation. The need for the widespread implementation of military units of territorial defense arose as a result of the aggressive actions of the Russian Federation against Ukraine. The first attempt at mobilization emphasized that even after replenishing the equipment and personnel of the regular military units of the Armed Forces of Ukraine, their resources were not sufficient for an adequate response to the growing threats in the East and South of Ukraine. The article was aimed at highlighting and summarizing the theoretical and practical aspects of the counterintelligence support of the Territorial Defense Forces of Ukraine in order to help expand the understanding of this important component of the country's national security. The purpose of the study was to analyze the concept of counterintelligence support as an important element of Ukraine's security during the period of martial law, in the context of the activities of the Territorial Defense Forces of Ukraine. It was determined that counterintelligence support is a set of measures for counterintelligence activities, including various counterintelligence, search, regime, administrative-legal, and information-analytical measures. Territorial defense planning is one of the important components of effective counterintelligence support. Counterintelligence support is an important element of military activity aimed at protecting military facilities and information from enemy intelligence. Its essence is to detect, stop and counteract the activities of enemy intelligence and espionage groups, as well as to manage information security. The article highlighted the role of special training and equipment for the successful implementation of counterintelligence tasks by the Territorial Defense Forces. The main way of implementing counterintelligence protection by the Territorial Defense Forces of the Armed Forces of Ukraine is to conduct operational search activities, the list of which is determined in accordance with the Law of Ukraine "On Operational Search Activities". Counterintelligence protection and operational investigative measures within the framework of this system are carried out with the aim of ensuring the protection of life, health, rights and freedoms of citizens, as well as state sovereignty, constitutional order and territorial integrity of Ukraine from criminal encroachments.

Keywords: counterintelligence, territorial defense, security, military operations, tasks and functions.

Вступ

Забезпечення та захист державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності є однією з головних місій державної влади та залишається актуальною проблемою в сучасній міжнародній політиці. Потреба у захисті державного суверенітету, конституційного порядку і цілісності території України підкреслює важливість контррозвідального захисту як важливого елемента безпеки.

У боротьбі України проти російського агресора велику роль відіграє національний спротив і однією з його складових є Сили територіальної оборони. Створення Сил територіальної оборони (далі Сил ТрО) як складової Збройних Сил України (далі ЗСУ) було процесом, що тривав довгий час і був складним. Генеральний штаб працював над різними моделями їхньої діяльності протягом багатьох років. Нарешті, у 2018 році було прийняте рішення про створення бригад територіальної оборони, які об'єднують батальйони, сформовані на адміністративно-територіальних засадах.

Питання контррозвідального забезпечення Сил ТрО ЗСУ не є розкритим детально, проте існують деякі наукові праці, які стосуються стратегічних аспектів контррозвідального захисту в умовах сучасного воєнного конфлікту в Україні. Так, наприклад, О. Довгань у своєму дослідженні встановив, що протягом останніх

десятиліть XXI століття розвідка стала ключовим інструментом у визначенні та реалізації зовнішньої політики в міжнародних відносинах. Сучасні обставини підтверджують, що це явище, яке має політичний та правовий характер, безпосередньо впливає на формування зовнішньополітичного курсу будь-якої країни, розробку її геополітичної стратегії і оборонної доктрини. Завдяки високотехнологічним засобам та професійним кадрам, які володіють необхідними знаннями і навичками, розвідувальні агентства активно беруть участь у виконанні завдань, пов'язаних з моніторингом, оцінкою, аналізом, прогнозуванням та моделюванням можливих сценаріїв розвитку подій і процесів на глобальному чи регіональному рівні [15].

І. Подрез-Ряполова присвятила своє дослідження актуальним проблемам забезпечення національної безпеки. Вона зазначила, що забезпечення національної безпеки є найважливішою метою існування будь-якої національної держави. Основною роллю цієї держави є регулювання відносин в суспільстві, спрямованих на узгодження та задоволення різноманітних інтересів людей, суспільства та самої держави [8].

Р. Кравченко у своєму дослідженні, після аналізу інституційних можливостей органів військової контррозвідки Служби безпеки України, запропонував внесення змін та доповнень до діючого законодавства. Ці пропозиції спрямовані на розширення правової основи для виконання завдань контррозвідувального забезпечення Збройних Сил України [3].

У свою чергу В. Павленко зазначив, що контррозвідувальний захист представляє собою комплекс оперативно-пошукових, контррозвідувальних та інших заходів, які виконуються як відкрито, так і конфіденційно. Ці заходи спрямовані на виявлення загроз безпеці України, їх попередження, виявлення та припинення незаконної діяльності окремих осіб або груп осіб, а також на отримання інформації про конкретні дії або події, які створюють загрозу національній безпеці держави [7].

С. Сегеда та В. Машталір розглянули територіальну оборону України як феномен національної військової історії. У своєму дослідженні вони зазначили, що у 2022 році територіальні загони стали фактором, який завадив російській федерації втілити свої плани щодо окупації України [13].

Г. Єфімов, О. Івахів та Є. Касаткін проаналізували систему територіальної оборони України з точки зору історичних аспектів. Автори акцентували увагу на тому, що підготовка і діяльність складових Сил ТрО України, які включають військовий, військово-цивільний та цивільний компоненти, а також виконання ними призначених завдань, стикаються із рядом значущих проблем та незаконодавчих відносин між керівниками різноманітних органів управління. Для поліпшення системи територіальної оборони держави, автори пропонують ретельно вивчати та враховувати як власне український досвід відповіді на збройну агресію російської федерації, так і досвід організації ТрО в інших країнах. [2].

Мета статті полягає у визначенні та системному аналізі ключових аспектів контррозвідувального забезпечення Сил ТрО в Україні.

Відповідно, основними завданнями дослідження є: (1) аналіз сутності контррозвідувального забезпечення та визначення його ролі у загальній системі національної безпеки України; (2) надання характеристики основних функцій та завдань, які виконують Сили ТрО України під час війни; (3) дослідження практичних методів та стратегій, які використовуються Силами ТрО ЗСУ для здійснення контррозвідувальних операцій та захисту національної безпеки.

Матеріали та методи. Під час проведення аналізу контррозвідувального забезпечення Сил ТрО ЗСУ були використані такі методи як: метод аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення. Метод аналізу дозволив розкрити структуру та ефективність контррозвідувальних заходів, що виконуються Збройними Силами

України, шляхом розгляду їхньої складової, виявлення ключових проблем. За допомогою методу порівняння було проведено аналіз різних елементів контррозвідувального захисту. Завдяки методу синтезу було об'єднано різні аспекти контррозвідувального забезпечення сил територіальної оборони України в єдину стратегію та план дій. Метод узагальнення дозволив систематизувати результати дослідження та сформулювати висновки.

Результати

Розширення спектру зовнішніх та внутрішніх загроз, у тому числі збройна агресія російської федерації, створює нові вимоги до забезпечення безпеки України. В цих умовах національна безпека потребує поліпшення і одним із важливих інструментів її забезпечення в умовах воєнного конфлікту є ефективна організація контррозвідувальних заходів для протидії терористичним актам в Україні [8].

Агресія російської федерації проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 року з широкомасштабним використанням військової сили та блокадою портів, прибережних районів та повітряного простору, змусила Україну перейти до загальнооборонної позиції. Ця позиція передбачає збалансоване використання як військових, так і невійськових засобів для забезпечення безпеки України. У такому контексті керівництво країни та органи місцевого самоврядування були змушені активно діяти, щоб швидко створити Сили територіальної оборони ЗСУ, добровольчі групи територіальних громад та мобілізувати громадян для національного спротиву агресору [3].

Контррозвідувальне забезпечення представляє собою комплекс заходів з контррозвідувальної діяльності, включаючи різноманітні контррозвідувальні, пошукові, режимні, адміністративно-правові та інформаційно-аналітичні заходи [5]. Ця система націлена на захист державної безпеки України, включаючи запобігання загрозам, своєчасне їх виявлення і нейтралізацію або мінімізацію ризиків державної безпеки, та виконується постійно.

На сьогодні в Україні організаційні аспекти контррозвідувальної діяльності регламентуються Законом України «Про контррозвідувальну діяльність». Ця чинна нормативна база визначає комплексну сутність контррозвідувальної діяльності як спеціального виду діяльності, спрямованого на забезпечення державної безпеки [9]. У пункті 2 статті 6 цього Закону встановлено, що однією з форм контррозвідувальної діяльності є захист органів державної влади, розвідувальних та правоохоронних органів, а також забезпечення безпеки державної таємниці.

Окрім того, ця діяльність включає в себе забезпечення безпеки інформаційного, економічного, науково-технічного потенціалу, оборонно-промислового і транспортного комплексів та їх об'єктів, національної системи зв'язку, Збройних Сил України та інших військових формувань, створених згідно з законодавством України, а також військово-технічного співробітництва та дотримання міжнародних режимів нерозповсюдження [15].

До основних завдань контррозвідувальної діяльності належать наступні (рис. 1).

Виключно з метою попередження, своєчасного виявлення і припинення розвідувальних, терористичних та інших посягань на державну безпеку України, отримання інформації в інтересах контррозвідки органи, підрозділи та співробітники Служби безпеки України мають право здійснювати на підставі відповідної контррозвідувальної справи заходи, визначені частиною третьою статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», – лише за ухвалою слідчого судді, постановленою за клопотанням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника, погодженим прокурором [10].

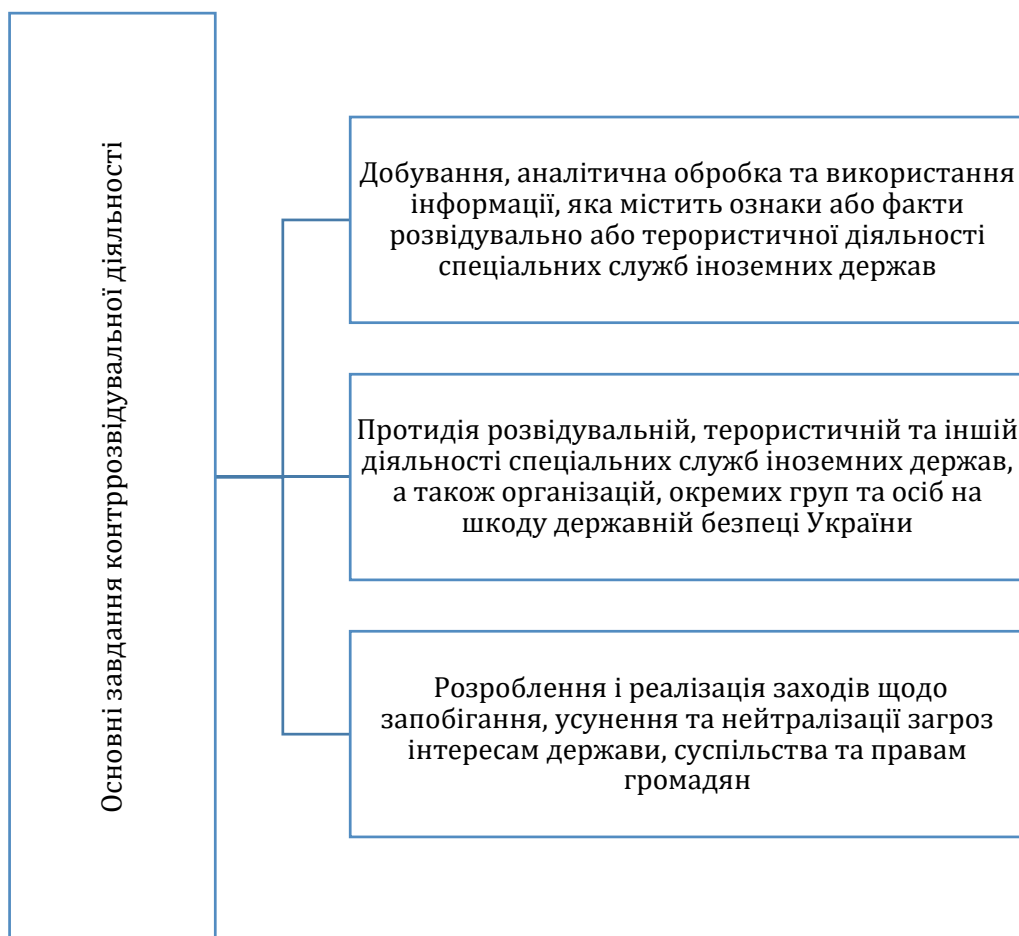

Рис. 1. Основні завдання контррозвідальної діяльності

Джерело: розроблено автором на основі аналізу джерела [1].

Основні принципи контррозвідальної діяльності включають в себе:

- законність;
- респектування та збереження прав і свобод людини і громадянина;
- позапартійність;
- постійність та безперервність;
- збалансоване використання відкритих і прихованих методів і форм діяльності;
- комплексний підхід, включаючи правові, профілактичні та організаційні заходи;
- співвідношення заходів з охорони державної безпеки і реагування на реальні та можливі загрози;
- співпраця з органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, юридичними та фізичними особами;
- підпорядкованість та звітність перед відповідними органами державної влади в рамках закону.

Відповідно до Закону України «Про основи національного спротиву» від 1 січня 2022 року були створені Сили територіальної оборони України. Ця структура включає 25 бригад, які призначені для покриття окремих регіонів, із загальною кількістю понад 150 батальйонів, що діють на рівні районів [11] (рис. 2). Процес формування підрозділів Сил територіальної оборони завершився до 15 лютого 2022 року.

Територіальна оборона України є невід'ємною частиною загальної оборони держави і передбачає спільну діяльність різних суб'єктів територіальної оборони України, включаючи цивільні, військові та спеціальні заходи в період миру та особливого періоду, з метою забезпечення захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності країни, особливо в районах поза зонами ведення бойових дій [2].

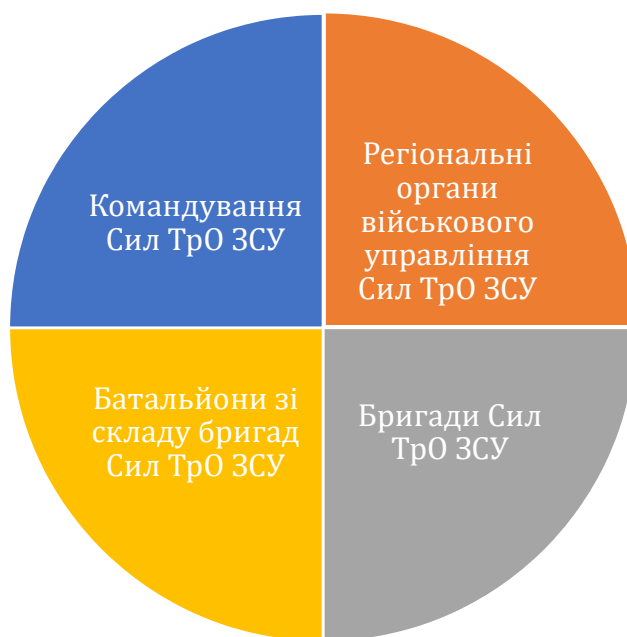

Рис. 2. Склад Сил територіальної оборони ЗСУ

Джерело: розроблено автором на основі аналізу джерела [13].

Пряме управління територіальною обороною здійснюється наступним чином:

- на всій території України – через Головнокомандувача Збройних Сил України, який видає відповідні директиви Командувачу Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- у межах військово-сухопутної зони – через керівника регіонального органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України, який видає відповідні вказівки регіональному органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- у межах зони територіальної оборони – через керівника зони територіальної оборони, який видає необхідні команди через штаб зони територіальної оборони;
- у межах району територіальної оборони – через керівника району територіальної оборони, який видає відповідні розпорядження через штаб району територіальної оборони.

Становлення системи територіальної оборони в Україні розпочалося у 1993 році і пройшло складний шлях розвитку протягом років незалежності, а на сьогоднішній день продовжується в умовах збройної агресії. Протягом цього часу було проведено численні навчання та тренування з організації та управління Територіальною Оборороною на всіх рівнях державного та військового управління, а також приймалися відповідні законодавчі акти та нормативно-правові документи. Важливо відзначити, що у процесі

розвитку територіальної оборони зустрічалися різні погляди вищого керівництва держави на її сутність та завдання [6].

Завданням територіальної оборони України є (рис. 3):

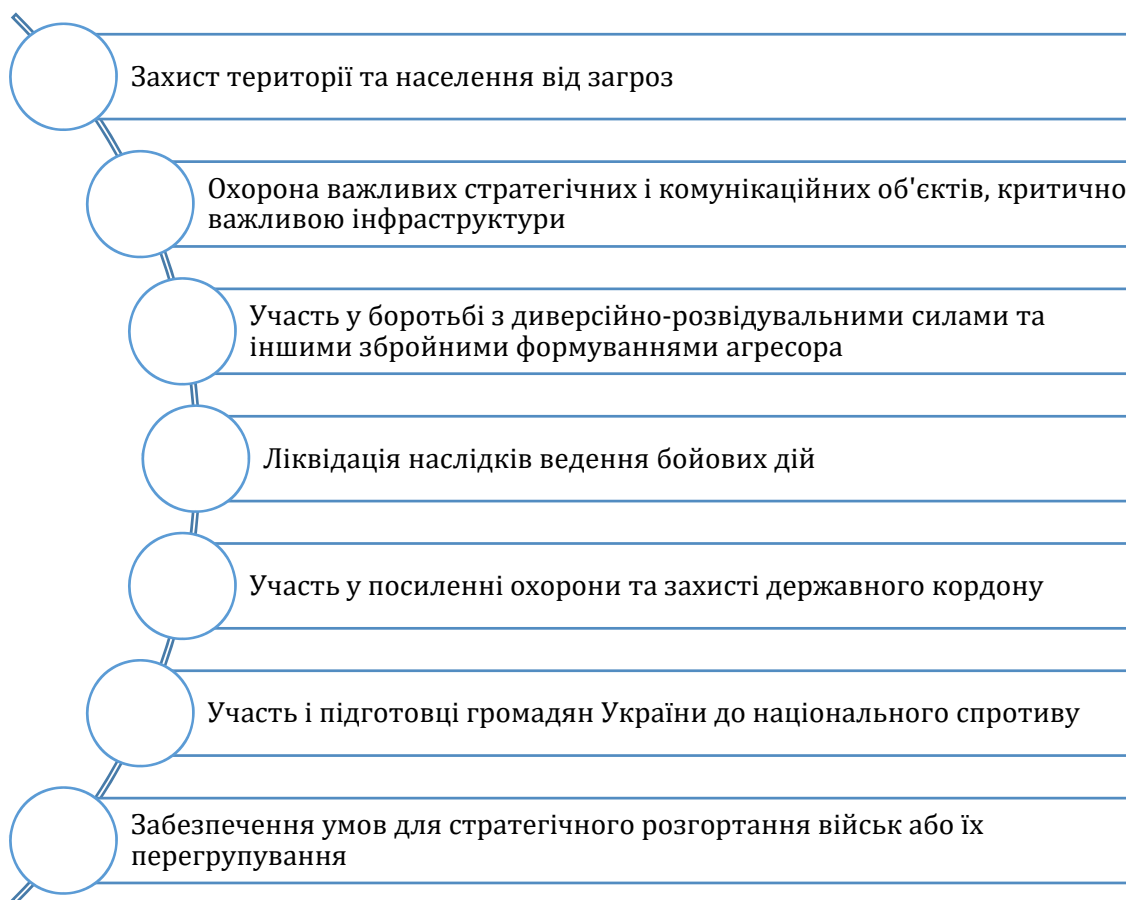

Рис. 3. Основні завдання територіальної оборони України

Джерело: розроблено автором на основі аналізу джерела [12].

Сформовані батальйони територіальної оборони призначені для виконання завдань, які визначені законами в межах своїх територіальних зон і районів оборони. Однак за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України вони можуть також залучатися до виконання інших завдань [13].

Побудова системи територіальної оборони України ґрунтується на принципах:

- акценту на територію,
- широкого залучення населення до оборони,
- мінімізації часу готовності до виконання завдань,
- стимулювання ініціативи та добровільності.

Ця система відіграє важливу роль в забезпеченні національної безпеки України як у мирний період, так і у випадку зовнішніх або внутрішніх загроз.

Враховуючи завдання, які покладено на територіальну оборону, а також потребу у комплектуванні особового складу для виконання цих завдань, важливим є питання професійної підготовки осіб, які будуть залучені до служби в цьому напрямку. Такі особи повинні мати необхідні знання з тактичної підготовки, яка дозволить їм ефективно брати участь у захисті від збройної агресії і діяти як самостійно, так і в складі військових підрозділів під час бойових операцій. Окрім того, вони повинні мати навички надання

першої медичної допомоги собі і своїм товаришам у разі активних бойових дій, а також знати основи військової розвідки [14].

Комплексний підхід до вирішення проблем та питань, пов'язаних із професійною підготовкою підрозділів територіальної оборони України, допоможе покращити виконання завдань щодо тренування військовослужбовців окремих бригад територіальної оборони та готовності населення регіонів до збройного захисту у випадку збройної агресії чи відкритого воєнного конфлікту. Москва ставила умовою припинення своєї масштабної агресії можливість капітуляції нашої держави, а в іншому випадку загрожувала використанням ядерної зброї. Протягом тривалого періоду НАТО та країни Європейського Союзу відступали перед цим шантажем. Однак завзята боротьба українців змінила світову спільноту відносно російсько-української війни.

Сили ТрО України відіграють важливу роль у процесі організації та виконання завдань територіальної оборони, яка поряд з рухом опору та підготовкою громадян України є складовою Національного спротиву в Україні.

Планування територіальної оборони є однією з важливих складових ефективного контррозвідувального забезпечення і включає в себе:

- визначення послідовності дій;
- підготовку сил і засобів для виконання завдань з ТрО;
- управління, взаємодію та забезпечення сил і засобів;
- розроблення планувальних, інформаційних та аналітичних документів ТрО [12].

Саме правильне планування територіальної оборони допомагає силам ТрО ефективно виконувати свої завдання, включаючи захист території від загроз і проведення контррозвідувальних операцій для виявлення можливих загроз і їх нейтралізації.

Контррозвідувальне забезпечення має на меті захищати важливі об'єкти та інформаційні ресурси військ від різних загроз, включаючи інформаційні загрози. Інформаційними загрозами функціонуванню Сил ТрО ЗСУ є наступні (рис. 4).

Побудова ефективної системи заходів контррозвідки, пошуку, режиму та адміністративно-правового регулювання органів військової контррозвідки вимагає урахування згаданих інформаційних загроз для операцій Сил ТрО Збройних Сил України. Це також передбачає розробку відповідних заходів і стратегій, використання специфічних методів і форм для забезпечення інформаційної безпеки ЗС України відповідно до цих загроз.

Правильне законодавче регулювання є однією з важливих умов для ефективного функціонування пізнавальної діяльності контррозвідувальних підрозділів. Відповідні правові норми встановлюють рамки і процедури контррозвідувального дізнання, визначають зміст і форму цієї діяльності та надають відповідним суб'єктам повноваження для використання ефективних методів і засобів отримання необхідної інформації для забезпечення національної безпеки. Розв'язання актуальних проблем у сфері правового регулювання контррозвідувальної діяльності, а також адаптація законодавчих норм до потреб практики сприятиме поліпшенню механізму контррозвідувального дізнання та забезпечить успішне виконання завдань контррозвідкою [1].

Рис. 4. Інформаційні загрози функціонуванню Сил ТрО ЗСУ

Джерело: розроблено автором на основі аналізу джерела [4].

Головним способом реалізації контррозвідувального захисту силами ТрО ЗСУ є проведення оперативно-розшукових заходів, перелік яких визначений відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [10]. Це заходи, які є єдиним способом досягнення поставленої мети, яка служить основним керівним принципом для спеціально уповноважених державних органів, що здійснюють контррозвідувальний захист. Ця мета закріплена в Конституції України та ґрунтується на ієрархії цінностей, де на першому місці знаходяться інтереси та права людини і громадянина [7]. Контррозвідувальний захист та оперативно-розшукові заходи в межах цієї системи здійснюються з метою забезпечення захисту життя, здоров'я, прав і свобод громадян, а також державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України від злочинних посягань [15].

Організаційні аспекти підготовки територіальної оборони включають в себе такі складові як:

- розуміння мети територіальної оборони (включаючи визначення місця, ролі, завдань, сил і ресурсів);
- проведення систематичного моніторингу і оцінки військово-політичної, військово-економічної, екологічної, техногенної, етнічної, релігійної, і соціальної ситуації, а також рівня військових загроз і ризиків;

- оцінка можливостей мобілізаційних ресурсів в областях, містах та районах;
- відновлення та підтримка нормативно встановлених запасів матеріально-технічних ресурсів для мобілізації;
- уточнення списку об'єктів і комунікацій, що потребують захисту (оборони), а також обсягу і порядку встановлення фортифікаційних заходів для конкретних місцевостей;
- проведення розвідки на місцевості, включаючи:
 - участь у виїздах на полігони;
 - навчання з встановлення мінно-вибухових та інших перешкод;
 - здійснення контррозвідувальних та обмежувальних заходів;
 - уточнення планів для евакуації населення, яке проживає у прикордонних смугах;
 - визначення процедур для евакуації виправно-трудова закладів та промислових підприємств, що зберігають небезпечні хімічні речовини;
 - визначення точних меж для виділення земельних ділянок, які слугуватимуть для забезпечення потреб територіальної оборони та розширення оперативного обладнання територій з використанням ресурсів, доступних на місці.

Важливою складовою національної безпеки України є захист державного кордону. Цей процес вимагає відповідно організованої співпраці між військовими підрозділами та правоохоронними органами країни, яка здійснюється на підставі наданих повноважень і включає в себе комплекс відповідних заходів (політичних, організаційно-правових, розвідувальних, контррозвідувальних, санітарно-карантинних та інших).

Для забезпечення стабілізації ситуації та надійного функціонування державних та місцевих органів влади, а також для запобігання ескалації внутрішнього (прикордонного) збройного конфлікту та його переростання в регіональну війну, проводяться заходи щодо посилення захисту державного кордону. У цих заходах беруть участь Сили територіальної оборони України.

Для досягнення своєї агресивної мети, противник планує використовувати не лише регулярні війська, але і спеціальні диверсійно-розвідувальні групи, а також незаконні збройні формування, які будуть активно діяти на території держави. Тому при аналізі і зіставленні інформації про противника, Силам територіальної оборони ЗСУ важливо враховувати наступні аспекти:

- склад, стан і розташування противника;
- військові можливості противника;
- сильні та слабкі сторони;
- можливі варіанти дій.

У той же час, при аналізі та формуванні вихідних даних для Сил територіальної оборони України, необхідно враховувати такі фактори [4]:

- склад, стан і розташування українських військових підрозділів;
- їх військові можливості;
- сильні та слабкі сторони;
- важливі (критичні) об'єкти, які потребують посиленого захисту та оборони;
- склад, стан, розташування, завдання та характер дій взаємодіючих військових формувань та інших компонентів сектору безпеки та оборони держави на рівні району.

Для виконання завдання щодо посилення охорони та захисту державного кордону, Силам ТрО необхідно включити до свого складу батальйони, що будуть формуватися у прикордонних районах. Ці батальйони повинні бути готові вести спеціальні (бойові) дії самостійно або спільно з прикордонними загонами. Вони повинні бути мобільними, щоб оперативно розгортатися на визначених ділянках кордону, проводити розвідку та збирати та обробляти інформацію.

Висновки

У зв'язку з обмеженою боєздатністю регулярних військ Збройних Сил України та недостатньою кількістю особового складу (навіть після початку мобілізаційних заходів), частини та підрозділи Територіальної Оборони виконували роль військ резерву. Вони були скомплектовані на місцях і відправлені до зони бойових дій. На даний момент військово-політичне керівництво України розглядає територіальну оборону як щось більше, ніж просто військову складову, і готується до глибокого перегляду її завдань та структури.

Контррозвідувальне забезпечення представляє собою комплекс заходів з контррозвідувальної діяльності, включаючи різноманітні контррозвідувальні, пошукові, режимні, адміністративно-правові та інформаційно-аналітичні заходи. Планування територіальної оборони є однією з важливих складових ефективного контррозвідувального забезпечення. Контррозвідувальне забезпечення є важливим елементом військової діяльності, спрямованим на захист військових об'єктів та інформації від розвідки противника. Його сутність полягає у виявленні, припиненні та протидії діяльності розвідувальних та шпигунських груп ворога, а також в управлінні інформаційною безпекою. Важливою складовою контррозвідувальної діяльності є правове регулювання, яке визначає межі та механізми цієї діяльності. Це важливо для забезпечення дотримання прав і свобод громадян під час здійснення контррозвідувальних заходів.

Контррозвідувальна діяльність повинна бути спрямована на захист інформаційної безпеки країни. Оскільки інформація стала ключовим ресурсом у сучасному світі, важливо захищати її від загроз, таких як поширення недостовірної інформації, кібератаки та інші форми інформаційних загроз. Принципи контррозвідувальної діяльності, такі як законність, повага до прав і свобод громадян, позапартійність, безперервність, конспірація та інші, є основою для проведення цієї діяльності Силами ТрО ЗСУ відповідно до закону та в інтересах національної безпеки.

Перспективами подальших досліджень може бути аналіз міжнародного досвіду у сфері контррозвідкування та можливостей його застосування в Україні. Дослідження можуть включати порівняльний аналіз стратегій та підходів інших країн до контррозвідкування.

Список використаних джерел

1. Ватраль А. В. Сучасний стан правового регулювання контррозвідувального пізнання. *Право і суспільство*. 2017. № 5. Ч. 2. С. 241–245. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/5_2017/part_2/53.pdf (дата звернення: 24.10.2022).
2. Єфімов Г. В., Івахів О. С., Касаткін Є. В. Територіальна оборона України в умовах російсько-української війни: історичні аспекти. *Військово-науковий вісник*. 2022. № 38. С. 182–205. DOI: <https://doi.org/10.33577/2313-5603.38.2022.182-205> (дата звернення: 24.10.2022).
3. Кравченко Р. М. Удосконалення правових основ контррозвідувального забезпечення збройних сил України. *Інформація і право*. 2021. № 1 (36). С. 143–150. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.1\(36\).238321](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.1(36).238321) (дата звернення: 24.10.2022).
4. Кравченко Р. М. Щодо діяльності органів військової контррозвідки СБ України у сфері забезпечення інформаційної безпеки Збройних Сил України. *Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави*: зб. тез наук. доп. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4 квітня 2019 р.). Київ, 2019. С. 66–68. URL:

- https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6139/1/konf_04_04_2019.pdf#page=66 (дата звернення: 24.10.2022).
5. Марцінків Р. Р. Специфіка розвідувальної та контррозвідувальної діяльності Служби безпеки Організації українських націоналістів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Т. 2. № 54. С. 116–120. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2020/12/No.54-2.pdf#page=116> (дата звернення: 24.10.2022).
 6. Озерна І. Місце і роль територіальної оборони в обороноздатності держави в умовах воєнної агресії. *Приватно-правові та публічно-правові відносини: проблеми теорії та практики в умовах воєнної агресії: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Кропивницький, 07 жовтня 2022 року). Кропивницький, 2022. С. 420–424. URL: https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2023/03/zbirnyk_konferencziyi_07_10_2022_karmushyna.pdf#page=420 (дата звернення: 24.10.2022).
 7. Павленко В. П. Поняття та особливості контррозвідувального захисту державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності держави України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 7. С. 34–37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/7> (дата звернення: 24.10.2022).
 8. Подрез-Ряполова І. Інноваційна складова національної безпеки України. *Сучасні тенденції розвитку науки та освіти в умовах Євроінтеграції* : тези доповідей та статей учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 29–30 березня 2022 р.). Вінниця, 2022. С. 279–281. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/15187/1/Збірник%20конференції%2029-30%20березня%202022%20р..pdf#page=279> (дата звернення: 24.10.2022).
 9. Про контррозвідувальну діяльність: Закон України від 26.12.2002 р. № 373-IV: станом на 24 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-15#Text> (дата звернення: 24.10.2022).
 10. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII: станом на 15 черв. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 24.10.2022).
 11. Про основи національного спротиву: Закон України від 16.07.2021 р. № 1702-IX: станом на 12 черв. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (дата звернення: 24.10.2022).
 12. Романюк А., Гудим В. Особливості виконання Силами територіальної оборони Збройних Сил України завдання з посилення охорони та захисту державного кордону. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2022. № 2 (75). С. 119–126. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2022-2-75/119-126> (дата звернення: 24.10.2022).
 13. Сегеда С., Машталір В. Територіальна оборона України як феномен національної військової історії. *Український історичний журнал*. 2022. № 4. С. 148–158. DOI: <https://doi.org/10.15407/uhj2022.04.148> (дата звернення: 24.10.2022).
 14. Akrap G., Mandić I., Rosanda Žigo I. Information supremacy, strategic intelligence, and russian aggression against Ukraine in 2022. *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*. 2022. Vol. 36. No. 4. P. 1254–1277. DOI: <https://doi.org/10.1080/08850607.2022.2117577> (дата звернення: 24.10.2022).
 15. Formation of the counter intelligence strategy of Ukraine: national and legal dimension / O. D. Dovhan et. al. *World Journal of Engineering*. 2022. Vol. 19. No. 2. P. 230–237. DOI: <https://doi.org/10.1108/WJE-06-2021-0358> (дата звернення: 24.10.2022).